

NOVA SEA AS AVD ADMINISTRASJON
8764 LOVUND

Deres ref:
Vår ref: 2014/263793
Dato: 10.02.2016
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

NYTT VEDTAK I KLAGESAK OM TAPERFISK PÅ LOKALITET 33157 SKOGSHOLMEN

Innledning

4. februar 2016 fattet vi vedtak i klagesaken 2014/263973 om forhold ved driften av lokaliteten Skogsholmen. I klagesaken fant vi mangler i Nova Sea sin internkontroll som ikke var unike for Skogsholmen. Vi rettet derfor vedtaket om bedring av internkontroll mot alle selskapets lokaliteter i sjø. Dere ble dermed pålagt en større byrde gjennom klagesaksvedtaket, enn gjennom vedtaket dere klagde på. Ettersom klagesaksvedtaket ble fattet mer enn tre måneder etter at Mattilsynets region mottok klagen, hadde vi ikke lov til å pålegge dere en større byrde, jf. forvaltningsloven § 34 tredje ledd. Nedenfor følger omgjort vedtak, som bare retter seg mot lokaliteten Skogsholmen.

Sakens bakgrunn

Mattilsynet distriktskontor Sør-Helgeland (heretter kalt distriktskontoret) gjennomførte tilsyn på lokalitet 33157 Skogsholmen den 18.11. 2014. Hovedfunnet under inspeksjonen var merder med stor spredning i fiskestørrelse. Basert på funn på lokaliteten varslet og fattet Mattilsynet vedtak om at Nova Sea AS skulle:

- kartlegge årsaker til stor størrelsesspredning på fisk i merd 3 og 4,
- beskrive planer som kan bedre helhetlig velferd for denne fisken, og
- beskrive tiltak Nova Sea AS vil gjøre for å hindre at fisk på føres lignende påkjenninger ved senere utsett.

Nova Sea var bare delvis enig i de observasjoner som er gjort. Nova Sea anga en løpende dialog med settefiskprodusenten som en eneste konkrete tiltak etter Mattilsynets vedtak. Mattilsynets distriktskontor anså ikke vedtaket som oppfylt, og Nova Sea påklaget vedtaket.

Distriktskontoret fastholdt vedtaket den 26.1.2015 og sendte klagen for endelig avgjørelse til Mattilsynet, Regionkontoret Nordland. Den 1.2.2015 mottok Mattilsynets hovedkontor, seksjon

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Jonathan Vaz
Tlf: 22 77 84 17/ 95 22 14 62
Besøksadresse: Ullevålsveien 76, Oslo
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

fiskehelse og fiskevelferd (heretter kalt hovedkontoret) klagen. Hovedkontoret er rette klageinstans etter omorganisering av Mattilsynet

Klagers anførsel

Nova Sea AS hevder følgende:

1. Spredning i størrelse på fisken i merd 3 og 4 er et normalt spredningsbilde på usortert fisk, og det er ikke slik at en del av fisken i disse merdene har vist dårligere tilvekst utover de som har utviklet seg til taperfisk.
2. Taperfisk på Skogsholmen kan settes i sammenheng med IPN-problematikk i settefiskanlegget.
3. Nova Sea har endret utsettstrategien sin slik at fisk i enheter står usortert frem til slakt.
4. Nova Sea mener at de har gitt tilstrekkelig tilbakemelding på vedtak gjennom kopi av sin avviksbehandling i saken og redegjørelse for spredningsmønster i usorterte merder.

Relevant regelverk

LOV av 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) § 3.

§ 3 Generelt om behandling av dyr: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

Forskrift av 17. juni 2008 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) §§ 5, 26, 28 og 34.

§ 5. Generelle krav til forsvarlig drift: «Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig. Det er forbudt å drive akvakultur med arter som ikke forekommer naturlig i området. Driften skal være helsemessig og fiskevelferdsmessig forsvarlig.»

§ 26. Testes og utsett i sjøvann andre ledd første setning: «Anadrom fisk skal være av en slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd, og tilstrekkelig smoltifisering skal dokumenteres gjennom egnede tester.»

§ 28. Håndtering og stell første og andre ledd: «Fisk skal holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske behov og beskyttes best mulig mot skade og unødig påkjenning ...» og at «Fisk skal sorteres og plasseres etter størrelse der dette er nødvendig for å ivareta fiskenes velferd og dette ikke kommer i konflikt med hensynet til helse.».

§ 34. Avliving av fisk første: «Dersom det kan føre til unødig eller betydelig påkjenning for fisk å leve videre, skal den snarest mulig tas ut av produksjonsenheten, bedøves og avlives på forsvarlig måte.»

Forskrift av 19. mars 2004 om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-Akvakultur) §§ 4 og 5.

Forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 4 fastslår at ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten.

Forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 andre ledd bokstav e og f:

«Internkontroll innebærer at virksomheten skal:

e) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene,

f) iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, ...»

Førsteinstansens anførsel

Distriktskontoret mener at:

- I merd 3 og 4 finnes innslag av unormalt slank fisk med redusert tilvekst i tillegg til tapere/pinnfisk
- Utviklingen av taperfisk har startet før utsett og har fortsatt i forbindelse med sjøutsetting.
- Det er ikke presentert framtidige korrigerende tiltak, det er kun beskrevet framtidig dialog, møtevirkosomhet og planlegging mellom settefiskprodusent og Nova Sea.

Vår vurdering

Utsett av smolt

Distriktskontorets mener at fisk i merd 3 og 4 (satt ut vår 2014) ikke var av «en slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd», jf. akvakulturdriftsforskriftens § 26 andre ledd første setning. Det gjør at brudd på akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning utgjør en fremtredende og aktuell fare ved fremtidige utsett.

Internkontrollen skal inneholde en kartlegging av risikoen for at fisk som skal settes ut ikke er av en slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd. Dette følger av forskrift om IK-akvakultur § 5 bokstav e og akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning. Internkontrollen til Nova Sea AS inneholder ingen slik kartlegging.

Internkontrollen skal også inneholde rutiner for å «avdekke, rette opp og forebygge» faren for at fisk som settes ut ikke er av en «slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd», jf. forskrift om IK-akvakultur § 5 bokstav f og akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning.

Nova Sea AS har en rutine for utsett og mottak av smolt (prosedyre 01.04.01). Rutinen gjennomgår hvordan utsett skal gjennomføres. Prosedyren inkluderer også et møte mellom driftsleder på sjøanlegget og settefiskanlegget angående tilpasning av miljø for smolten. Men prosedyren redegjør bl.a. ikke for hvordan man skal unngå å få levert fisk som ikke tåler utsett tross miljøtilpasninger. Nova Sea mangler dermed rutiner for å «avdekke, rette opp og forebygge» faren for at fisk som settes ut ikke er av en «slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd», jf. forskrift om IK-akvakultur § 5 bokstav f og akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning.

Nova Sea AS skriver i brev til Mattilsynet datert 18/12/14 at forekomst av taperfisk kan skyldes gjentatte problemer med subkliniske IPN-infeksjoner på settefiskanlegget. IPN gir en fare for dårlig kondisjon for fisk som skal settes ut og en høyere risiko for forekomst av tapere. Den identifiserte årsaken til forekomst av taperfisk skulle ha vært innarbeidet i Nova Seas internkontroll, gjennom bl.a. risikokartlegging og rutiner, jf. forskrift om IK-akvakultur § 5 bokstav e og f og akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning.

IPN-episoden skal avviksbehandles, ettersom den kan utgjøre et brudd på akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd. Nova Sea sin avviksbehandling oppstiller diskusjoner mellom selskapet og settefiskleverandøren som løsning på avviket. Vi mener at dialogen er starten på en prosess for å finne en løsning. Å starte en prosess er imidlertid ingen løsning i seg selv. Prosessen har hittil ikke resultert i konkrete, evaluerbare tiltak. Avviksbehandlingen vil ikke være egnet til å «redusere risikoforholdene» rundt brudd på § 26 ved fremtidige leveranser fra

settefiskleverandøren, før konkrete tiltak iverksettes, jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav e. Forskriftens § 5 bokstav f fastslår at selskapet skal ha «rutiner» for å «rette opp og forebygge» brudd på akvakulturregelverket. At dette konkrete regelverksbruddet ikke er fulgt opp med tiltak som er egnet til å hindre at regelverksbruddet gjentar seg, viser at Nova Sea AS sin avvikshåndtering ikke er i tråd med bestemmelsen.

Tapenfisk

I følge distriktskontoret, var fisk i merd 3 og 4 på Skogsholmen unormalt slank med redusert tilvekst i tillegg til tapere. Hovedkontoret mener at et stort innslag av fisk som ble satt ut sannsynligvis hadde dårlig kondisjon før utsettet, slik at utsettet kan ha vært i strid med akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning. Når fisken likevel ble satt ut, stiller akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd krav til sortering, og akvakulturdriftsforskriften § 34 første ledd første setning krav til uttak av tapere. Gode vurderinger og rutiner rundt sortering og uttak av tapere er spesielt viktig når det er fare for at fisken ikke er i god kondisjon.

Hovedkontoret har vurdert Nova Sea AS sine vurderinger og rutiner rundt sortering og uttak av tapere. Nova Sea AS har opplyst til Mattilsynet at fisk var usortert frem til slakt for å unngå unødvendig håndtering. Akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd fastslår at «Fisk skal sorteres og plasseres etter størrelse der dette er nødvendig for å ivareta fiskenes velferd og dette ikke kommer i konflikt med hensynet til helse». Nova Sea sin strategi er ikke i strid med regelverket dersom hensynene til helse og velferd ikke gjør sortering nødvendig. Å unnlate sortering krever dermed at internkontrollen sikrer at fiskens helse og velferd blir ivaretatt. Nova Sea AS sin internkontroll inneholder ingen kartlegging av risikoen knyttet til å unnlate å sortere fisk (konsekvensene av og sannsynligheten for regelbrudd), jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav e. Det foreligger heller ikke rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge brudd på akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd sine krav til sortering, jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav f.

Nova Sea AS har kartlagt risikoen for mangelfull opptak av svimere i sin internkontroll, jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav e. Nova Sea har også rutiner for daglig opptak av svimere, jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav f og akvakulturdriftsforskriften § 34 første ledd første setning.

Om innholdet og omfanget av vedtaket som fattes i klagesaken

Vedtaket truffet av region nord retter seg bl.a. mot fisk som nå er utslaktet. Det er derfor ikke aktuelt å fatte nytt vedtak om den. Vi mener at Nova Sea AS sin håndtering av utsett og sortering også utgjør brudd på forskrift om IK-akvakultur § 5. Vi opphever derfor regionens vedtak, samtidig som vi fatter et nytt vedtak.

Konklusjon

Mattilsynet region nord sitt vedtak av 12.12.2014 oppheves.

Nova Sea AS skal i tråd med forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav e, kartlegge risikoen for

- brudd på akvakulturdriftsforskriften § 26 andre ledd første setning, ved at fisk som skal settes ut ikke er av en slik størrelse og i en slik kondisjon at den etter utsetting skal kunne overleve over tid i saltvann uten redusert velferd,
- brudd på akvakulturdriftsforskriften § 28 andre ledd, om at fisk skal sorteres og plasseres etter størrelse der dette er nødvendig for å ivareta fiskenes velferd og dette ikke kommer i konflikt med hensynet til helse.

Basert på kartleggingen av risikoen skal Nova Sea AS iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge faren for regelverksbrudd i forbindelse med både forsvarlig utsett og nødvendig sortering, jf. forskrift om internkontroll i akvakulturanlegg § 5 bokstav f.

Kartleggingen og rutinene skal rette seg mot lokaliteten Skogsholmen.

Virksomheten skal orientere Mattilsynets region nord om endringene i internkontrollen innen 1. april 2016. Virksomheten skal evaluere om endringene i internkontrollen fører til at akvakulturdriftsforskriften §§ 26 andre ledd første setning og 28 andre ledd etterleves. Dersom evalueringen viser at selskapet fortsatt har problemer med fisk med redusert fiskevelferd pga. kondisjon ved utsett eller manglende sortering, må Nova Sea AS på eget initiativ gjennomføre ytterligere risikoreduserende tiltak. Nova Sea AS skal orientere Mattilsynet region nord om gjennomført evaluering og resultater av den innen 1. august 2016.

Vedtaket er fattet med hjemmel i akvakulturdriftsforskriften § 26 Tester og utsett i sjøvann andre ledd første setning, forskrift om IK-akvakultur § 5 annet ledd bokstavene e og f, og 28 andre ledd og forvaltningsloven § 34

Orientering om rett til dekning av sakskostnader

Dere kan kreve å få dekket vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, jf. forvaltningsloven § 36. Spørsmål og eventuelle krav om dette må rettes til vårt kontor innen tre uker.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre, se forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Med hilsen

Friede Andersen
Seksjonssjef, seksjon fiskehelse og fiskevelferd